

Agenda 2030 och SKL:s inriktning 2016-2019

EN KARTLÄGGNING AV KOPPLINGAR MELLAN SKL: S
INRIKTNINGSKORT 2016-2019 OCH AGENDA 2030 FÖR
HÅLLBAR UTVECKLING

Förord

Under våren 2017 har SKL:s internationella sektion kartlagt hur förbundets inriktningsdokument 2016-2019 kopplar till Agenda 2030 och de globala målen. Resultatet presenteras i den här rapporten. Liknande GAP-analyser och kartläggningar har gjorts i flera kommuner, landsting och regioner.

Vår förhoppning är att den här rapporten kan ge inspiration och vägledning för de kommuner, landsting och regioner som funderar över hur den egna organisationen knyter an till Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

Stockholm i maj 2017

Jerker Stattin

Chef, internationella sektionen

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Inledning	6
1.1 Syfte och målsättning	6
1.2 Uppdragets bakgrund och avgränsningar	6
1.3 Material.....	6
1.3.1 SKL:s inriktningsdokument 2016-2019- Ansvar för välfärd.....	7
1.3.2 Agenda 2030 för hållbar utveckling.....	7
1.4 Vad menas med koppling?.....	9
1.4.1 Direkt koppling	9
1.4.2 Indirekt koppling	9
1.4.3 Direkt eller indirekt koppling på övergripande målnivå	10
1.5 Agenda 2030:s relevans för kommuner, regioner och landsting	10
2. Resultat	12
2.1 Generella kommentarer om dokumentens karaktär och komplexitet	12
2.2 Kopplingar mellan Agenda 2030 och SKL: s inriktningsdokument 2016-2019	13
3. Slutsatser	27
3.1 Tydliga kopplingar till de mål som berör SKL:s tre inriktningar	27
3.2 Indirekta kopplingar till miljö, klimat och ekosystem	27
3.3 Perspektiven: jämlikhet, jämställdhet och mångfald	28

Sammanfattning

SKL:s internationella sektion har under våren kartlagt hur SKL:s inriktningsdokument för perioden 2016-2019 *Ansvar för välfärd* överensstämmer med Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Genom en systematisk analys av inriktningsdokumentet och dess kongressmål har kopplingar dragits till Agenda 2030 och de 17 globala målen och 169 delmålen. Kopplingarna har antingen definierats som direkta eller indirekta. Kartläggningen visar att:

- *16 av 17 globala mål kopplar direkt eller indirekt till SKL:s inriktningsdokument, 9 direkt och 7 indirekt.*
- *Ett mål saknar koppling (mål 14).*
- *93 av 169 delmål är relevanta för kommuner, landsting och regioner och därmed för SKL. Av dessa täcks 59 in av SKL:s inriktningsdokument.*

De slutsatser som kan dras är att inriktningsdokumentet i stort överensstämmer med Agenda 2030 för hållbar utveckling i en svensk kontext. Överensstämmelsen består inte bara i kopplingar till de globala målen och delmålen utan även genom att SKL:s inriktningsdokument genom visioner, bakgrundstexter och perspektiv i stora drag speglar själva andemeningen i Agenda 2030.

Exempel på globala mål med tydliga och direkta kopplingar till SKL:s inriktningsdokument 2016-2019 är mål 3 om hälsa och välbefinnande, mål 4 om god utbildning, mål 5 om jämställdhet, mål 8 om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 10 om jämlikhet och mål 11 om hållbara städer och samhällen.

Kopplingarna till de globala mål som handlar om klimat och miljö är av indirekt karaktär, något som förklaras mer utförligt i kapitel 2. Exempel är mål 12 om hållbar konsumtion och produktion, mål 13 om klimatförändringar och mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald. Mål 14 om hav och marina resurser saknar koppling till SKL:s inriktningsdokument 2016-2019.

Slutligen bör påpekas att inriktningsdokumentet har använts som en approximation av förbundets verksamhet. SKL bedriver aktiviteter i fler områden än vad som återges i inriktningsdokumentet. Därför ska inte den här rapporten förstås som en uttömmande kartläggning av SKL:s arbete med Agenda 2030.

	Mål	Status
	Ingen fattigdom	Indirekt koppling
	Ingen hunger	Indirekt koppling
	God hälsa och välbefinnande	Direkt koppling
	God utbildning för alla	Direkt koppling
	Jämställdhet	Direkt koppling
	Rent vatten och sanitet för alla	Indirekt koppling
	Hållbar energi för alla	Indirekt koppling
	Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	Direkt koppling
	Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	Direkt koppling
	Minskad ojämlikhet	Direkt koppling
	Hållbara städer och samhällen	Direkt koppling
	Hållbar konsumtion och produktion	Indirekt koppling
	Bekämpa klimatförändringarna	Indirekt koppling
	Hav och marina resurser	Ingen koppling
	Ekosystem och ekologisk mångfald	Indirekt koppling
	Fredliga och inkluderande samhällen	Direkt koppling
	Genomförande och globalt partnerskap	Direkt koppling

1. Inledning

1.1 Syfte och målsättning

I den här rapporten analyseras hur SKL:s inriktningsdokument för perioden 2016-2019 *Ansvar för välfärd* och de fastställda inriktningsmålen förhåller sig till Agenda 2030 och de globala målen. Syftet är att genom en systematisk analys av förbundets inriktningsdokument och Agenda 2030, synliggöra kopplingar mellan de två måldokumenterna. Denna kartläggning kan bidra till att öka förståelsen för hur förbundet genom inriktningsdokumentet redan åtagit sig att arbeta med flera globala mål i Agenda 2030. Kartläggningen belyser även de potentiella luckor som finns mellan SKL:s verksamhet och FN:s agenda för en hållbar utveckling.

Rapporten resulterar dels i en kvantitativ uppskattning över hur många globala mål och delmål i Agenda 2030 som berörs i inriktningsdokumentet, dels en mer kvalitativ beskrivning av kopplingarnas karaktär. Rapporten visar endast en summering av resultatet.

1.2 Uppdragets bakgrund och avgränsningar

Kartläggningen har begränsats till att endast fokusera på inriktningsdokumentets koppling till Agenda 2030. Begränsningen innebär att analysen endast belyser policykoherensen.

Viktigt att notera är att även om inriktningsdokumentet och kongressmålen ger en indikation på vad SKL åtar sig att arbeta med speglar inte resultatet av den här kartläggningen förbundets *de facto* arbete. Det kan vara så att förbundet arbetar med fler än just de områden som beskrivs i inriktningsdokumentet. Därför ska inte den här rapporten förstås som en uttömmande kartläggning över hur SKL arbetar med Agenda 2030, även om den ger en god indikation.

1.3 Material

Analysen baseras på två dokument, SKL:s inriktningsdokument *Ansvar för välfärd – Inriktningen för Sveriges Kommuner och Landsting kongressperioden 2016-2019* och *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling* som är FN:s samlade resolution för Agenda 2030.

1.3.1 SKL:s inriktningsdokument 2016-2019- Ansvar för välfärd

Kongressen är SKL:s högsta beslutande organ som hålls vart fjärde år för att bland annat fastställa förbundets inriktning under mandatperioden.

Vid kongressen i november 2015 behandlades det av styrelsen framlagda förslag för inriktningen på SKL:s verksamhet under 2016-2019. Den slutgiltiga inriktningen fastställdes av styrelsen den 18 december 2015 i ett inriktningsdokument med titeln *Ansvar för Välfärd*.

Inriktningsdokumentet är förbundets högsta politiska styrdokument och sätter därmed agendan även för styrelsens verksamhetsplan samt alla avdelningsplaner och sektionsplaner. I den här analysen har inriktningsdokumentet använts som en approximation för förbundets arbete.

Inriktningsdokumentet återger förbundets verksamhetsidé, kännetecken, de fyra perspektiv som ska genomsyra all SKL:s verksamhet och kongressperiodens inriktningsmål. I inriktningsdokumentet finns även ett avsnitt om de möjligheter och utmaningar som svenska kommuner, landsting och regioner står inför. Inriktningsdokumentet *Ansvar för välfärd* innehåller 140 inriktningsmål som är uppdelade under tre olika inriktningsområden för 2016-2019: i) Demokrati och självstyre, ii) Välfärdens utveckling och finansiering och iii) Attraktiva arbetsgivare och attraktiva jobb. Vidare är målen formulerade utifrån vad förbundet ska *verka för*, och är inte absoluta resultatmål.

1.3.2 Agenda 2030 för hållbar utveckling

Den 25 september 2015 antog FN:s generalförsamling resolutionen *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*. Genom Agenda 2030 har världens länder åtagit sig att tillsammans arbeta för att till 2030 uppnå 17 mål och 169 delmål, som på svenska även kallas de globala målen, och verka för en långsiktig hållbar utveckling. Agenda 2030 har en ambitiös och holistisk ansats i den mening att den är universell och riktar sig till alla världens länder som har gemensamt ansvar för agendans genomförande. Målen är integrerade och odelbara där framgång krävs inom alla områden för att uppfylla målen. Tillsammans ska världens länder säkerställa en social, miljömässig och ekonomisk hållbar och fredlig värld där all form av hunger och extrem fattigdom har utrotats. Länder har åtagit sig att bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder, främja jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt, stoppa klimatförändringarna och dess konsekvenser, främja fredliga och rättvisa samhällen och skapa förutsättningar för en hållbar och inkluderande ekonomisk tillväxt med anständiga arbetsvillkor för alla.

Agenda 2030 består utöver ett målramverk med de globala målen (17 mål och 169 delmål) också av en ingress, en politisk deklaration, ett avsnitt

om medel för genomförande samt ett ramverk för uppföljning och ansvarsskyldighet. Det är den politiska deklARATIONEN som fastslår agendans avsikt och vision, betonar det holistiska perspektivet agendan vilar på, de globala målens integrerade natur och bekräftar agendans förankring i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och efterföljande konventioner. Deklarationen påpekar också att omständigheterna, kapaciteten och utvecklingsnivån skiljer sig åt globalt sett och varje land står inför specifika utmaningar för att nå hållbar utveckling. Därför är de globala målen och delmålen vägledande och det är upp till varje regering att besluta hur de globala målen införlivas i nationella planeringsprocesser, politik och strategier.

Värt att notera är att det i deklARATIONEN finns delar i Agenda 2030 som inte nödvändigtvis påträffas i målramverket, men som oavsett är viktiga principer att ha i åtanke när man pratar om de globala målen och agendan i stort. Ett exempel är *demokrati* som bara nämns en gång i deklARATIONEN i Agenda 2030. Likväl betonas att demokrati är avgörande för hållbar utveckling: ”demokrati, gott styre och rättssäkerhet, liksom gynnsamma miljöer på nationell och internationell nivå, utgör grundval för en hållbar utveckling.” Med tanke på att mycket av agendans andemening om en demokratisk och rättvis värld för hållbar utveckling finns att hämta i den politiska deklARATIONEN, innebär en referens till Agenda 2030 inte enbart att man pratar om de 17 globala målen.

Sveriges regering har skrivit under agendan och ansvarar för det svenska genomförandet. Regeringen gick tidigt ut med ambitionen om att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. För arbetet har regeringen tillsatt en delegation med uppdrag att föreslå en handlingsplan för det svenska genomförandet. I uppdraget ingår också att förankra Agenda 2030 genom en bred dialog med flera samhällsaktörer och med bland andra kommuner, landsting och regioner. Även om det är alla statsråd i regeringen som är ansvariga för genomförandet av Agenda 2030 lyfter regeringen vikten av att det nationella genomförandet inkluderar kommuner och landsting.

Agenda 2030 deklARATIONEN lyfter de regionala och lokala dimensionernas betydelse för hållbar utveckling och att genomförandet kräver ett starkt engagemang av den regionala och lokala nivån. Med regional nivå menas i det här sammanhanget ett större territoriellt område så som exempelvis Europa. I fortsättningen när regionala och lokala nivåer nämns syftar det dock till regioner, landsting och kommuner i Sverige. En majoritet av de globala målen har en lokal dimension och Agenda 2030 berör direkt verksamheter i svenska kommuner, landsting och regioner.

1.4 Vad menas med koppling?

Analysen är gjort med inriktningsdokumentet som utgångspunkt. Det innebär att inriktningen och inriktningsmålen för perioden 2016-2019 har lästs och tolkats utifrån deras syfte och därefter kopplats till Agenda 2030 och de globala målen. Sambanden mellan Agenda 2030 och inriktningsdokumentet handlar inte bara om kopplingarna till de 140 inriktningsmålen, utan till inriktningsdokumentet som helhet. I den löpande texten beskrivs även SKL:s perspektiv, möjligheter och utmaningar samt de visioner som SKL ska verka för under 2016-2019, som på sina håll tydligt kopplar till Agenda 2030 och de globala målen. I likhet med FN-agendan är inriktningsdokumentet bredare i den löpande texten. I den här kartläggningen kan en koppling mellan Agenda 2030 och inriktningsdokumentet vara till enskilda inriktningsmål, till bakgrundstexten eller till bakgrundstexten tillsammans med ett eller flera inriktningsmål. Vidare kategoriseras kopplingarna utifrån direkta och indirekta kopplingar.

1.4.1 Direkt koppling

Vissa kopplingar är tydliga, genom att texterna i dokumenten direkt överensstämmer med varandra eller att ett av SKL:s inriktningsmål och visioner i stora drag är det samma som ett globalt mål eller delmål.

Ett exempel på en direkt koppling mellan inriktningsdokumentet och Agenda 2030 är inom området hälsa och folkhälsa. Mål 3 i Agenda 2030 innebär att "[s]äkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande i alla åldrar". Detta kopplar direkt till SKL:s inriktningsmål 61 som lyder:

"SKL ska verka för att kommunerna, landstingen och regionerna arbetar hälsofrämjande och förebyggande för att stärka social hållbarhet och minska skillnader i hälsa."

1.4.2 Indirekt koppling

Andra kopplingar är inte lika tydliga vid första anblick men vid djupläsning av både Agenda 2030 och inriktningsdokumentet framgår att även om kopplingen inte uttryckts explicit så gör den det implicit. En sådan koppling kan exempelvis vara att ett inriktningsmål berör ett mål i Agenda 2030 eller syftar till att uppnå ett globalt mål, även om ett helt annat språkbruk används, om inriktningsmålet är av snävare karaktär än de globala målen eller berör delar av delmålen.

Ett exempel på en indirekt koppling mellan inriktningsdokumentet och Agenda 2030 är till delmål 2.1, som handlar om att avskaffa hunger och

garantera alla människor tillgång till säker och näringsrik mat. SKL:s inriktningsmål 99 lyder:

”SKL ska verka för att förbättra kommunernas förutsättningar att utföra en effektiv och rättssäker myndighetskontroll, så att de därigenom kan minska miljöpåverkan och säkra livsmedlen.”

Läser man endast inriktningsmålet är det inte tydligt att inriktningsmålet handlar om livsmedelskontrollen som ett viktigt led i att säkerställa att de livsmedel som invånarna konsumerar är säkra och näringsrika. I den anslutande bakgrundstexten står det dock:

”Att ha gemensamma nationella mål och lokal förankring, där hänsyn tas till rådande förutsättningar, bidrar till att kommunernas tillsynsarbete bättre kan uppnå målen om god miljö och säkra livsmedel.”

Kopplingen är indirekt i den meningen att inriktningsmålet inte berör hela delmålet och inte heller handlar om att avskaffa hunger *per se*.

1.4.3 Direkt eller indirekt koppling på övergripande målnivå

De globala målen har studerats både på delmålsnivå och målnivå. Målet är ofta övergripande och det är främst genom att läsa delmålen som man förstår vad det globala målet består av. Många kopplingar i inriktningsdokumentet är därför till agendans delmål. För att kunna säga om det finns en direkt eller indirekt koppling till hela målet på övergripande målnivå, har jag under varje globalt mål summerat antalet direkta och indirekta kopplingar. Är det fler direkta än indirekta kopplingar på delmålsnivå innebär det att det finns en direkt koppling mellan det globala målet och inriktningsdokumentet. Det omvända gäller för indirekta kopplingar. Är det ingen skillnad i antalet direkta och indirekta kopplingar på delmålsnivå har en bedömning gjorts utifrån hur tydligt och ofta målet uttrycks i inriktningsdokumentets visioner, bakgrundstexter och inriktningsmål.

En analys med denna metodansats innebär att kartläggningen av kopplingar är ett resultat av tolkningar av inriktningsdokumentet och Agenda 2030. En annan metodansats hade kunnat leda till andra tolkningar.

1.5 Agenda 2030:s relevans för kommuner, regioner och landsting

Inte alla 169 delmål är av direkt relevans för svenska kommuner, landsting och regioner och därmed inte heller för SKL. Det kan vara värt

att ha i åtanke då det delvis kan förklara antalet kopplingar som återfinns mellan inriktningsdokumentet och Agenda 2030. Relevansbegreppet beskrivs här som en del av metoddiskussionen men kommer inte att redogöras för i resultatdelen.

Att analysera vilka av de globala målen som är relevanta för den egna organisationen är ett arbete några av förbundets medlemmar gjort. Västra Götalandsregionen har låtit en konsultfirma göra en gapanalys över de globala målen och de prioriteringar, mål och åtaganden som återfinns i Västra Götalandsregionens styrdokument. I analysen konstateras att 17 mål och 76 delmål har relevans för regionen.¹ I Växjö kommun pågår en kartläggning av samtliga mål och delmål, som väntas vara klar efter sommaren. Som exempel kan nämnas att i mål 2 bedöms fem av åtta delmål vara relevanta för kommunen.² SKL:s paraplyorganisation United Cities and Local Governments (UCLG) har pekat ut 92 delmål som direkt relevanta för den regionala och lokala nivån.³ Analysen är dock gjord utifrån ett globalt perspektiv och är inte nödvändigtvis gällande i en svensk kontext.

Den här rapporten har inte som syfte att göra en fullständig analys av relevansgraden av alla globala mål och delmål för SKL som förbund och för svenska kommuner, landsting och regioner. Dock har en uppskattning gjorts. Av agendans 169 delmål är det 93 som är relevanta för kommuner, landsting och regioner och därmed för SKL.

Relevansbedömningen är gjord utifrån huruvida målet är ett ansvar för kommuner, landsting och regioner eller om målet ligger inom ramen för kommunernas och landstingens frivilliga åtaganden. Ett mål kan vara relevant för kommuner, landsting och regioner även om det inte är ett direkt ansvar eller frivilligt åtagande.⁴

¹ Gap-analys hållbarhet, Västra Götalandsregionen, Slutlig version 2016-05-24

² E-post 2017-04-06, Henrik Johansson, miljösamordnare, Hållbarhetsgruppen, Växjö kommun

³ UCLG: *The Sustainable Development Goals: What Local governments need to know*

Tillgänglig: <https://www.uclg.org/en/media/news/sustainable-development-goals-what-local-governments-need-know> (hämtad: 2017-03-22)

⁴ Ett exempel på mål som vid första anblick inte har tydlig relevans för kommuner, landsting och regioner är delmål 8.7: ”Vidta omedelbara och effektiva åtgärder för att avskaffa tvångsarbete, modernt slaveri och människohandel och säkra att de värsta formerna av barnarbete, inklusive rekrytering och användning av barnsoldater, förbjuds och upphör. Avskaffa alla former av barnarbete senast 2025”. Även om tvångsarbete, barnarbete och barnsoldater är främmande i en svensk kontext kan kommuner och landsting ta ett stort ansvar för att målet ska nås, exempelvis genom att ställa sociala krav vid offentliga inköp och upphandlingar. Således har målet bedömts vara relevant för kommuner, landsting och regioner och för SKL.

2. Resultat

I följande kapitel redovisas resultatet av kartläggningen. Först följer ett avsnitt med generella kommentarer och slutsatser. Sedan ges en kvantitativ sammanfattning över Agenda 2030:s kopplingar till SKL:s inriktningsdokument vilken följs av en mer kvalitativ beskrivning över hur varje globalt mål kopplar till inriktningsdokumentet. Av utrymmesskäl kommenteras eller redovisas inte alla kopplingar, delmål och inriktningsmål i kapitlet.

2.1 Generella kommentarer om dokumentens karaktär och komplexitet

De globala målen och delmålen är många och komplexa. Målens integrerade natur gör att många delmål innehåller väldigt mycket och spänner över stora områden. Det försvårar analysen eftersom SKL:s inriktningsmål ofta berör delar av, men inte nödvändigtvis hela delmålen.

Samma resonemang gäller för SKL:s inriktningsdokument, där det är stor spridning i abstraktionsnivå mellan inriktningsmålen. Det finns inriktningsmål som är väldigt konkreta och specifika som anger konkreta åtgärder på en samhällsutmaning. Andra inriktningsmål är vaga, abstrakta och allomfattande och som genom sin formulering täcker in flera globala mål, om än på en övergripande nivå. Detta är naturligt i den här typen av övergripande politiskt styrande dokument, samtidigt bör det nämnas eftersom det speglas i resultatet av den här kartläggningen.

Agenda 2030 är en global agenda som riktar sig till alla världens länder, oavsett utvecklingsnivå. Den politiska deklARATIONEN anger emellertid att de globala målen syftar till att bygga vidare på de tidigare millenniemålen och se till att de uppnås. Det kräver fokus på i synnerhet behoven hos de allra fattigaste och utsatta, människor som länder. Av den anledningen finns det många delmål som direkt har ett globalt utvecklingsperspektiv och som berör internationella samarbeten med stöd till utvecklingsländer. SKL:s inriktningsdokument handlar i första hand om utvecklingen av välfärden utifrån svenska förhållanden men har naturligtvis bäring på den globala dimensionen. Utveckling i Sverige kommer att påverka utvecklingen även utanför Sveriges gränser. I en allt mer globaliserad värld påverkas Sverige av vad som sker i vår omvärld. Detta belyser SKL:s inriktningsdokument inledningsvis där det står att

”[k]ommuner, landsting och regioner påverkar och påverkas av det som händer utanför Sveriges gränser och vi måste hela tiden förhålla oss till nya situationer”.

Med det sagt görs kopplingen lokalt-globalt även i inriktningsdokumentet, men inte under respektive inriktningsmål. Inriktningsmål 4 handlar om SKL:s internationella samarbeten för att stärka lokal demokrati och mänskliga rättigheter även utanför Sverige, ett mål som skulle kunna gå att koppla till flera av agendans globala mål och delmål. Analysen fokuserar dock inte på hur SKL:s arbete (enligt inriktningsdokumentet) bidrar till agendans måluppfyllelse även i andra länder.

Ytterligare en reflektion är att SKL:s inriktningsdokument och inriktningsmål handlar om att SKL ska verka för att förbundets *medlemmar* har förutsättningar att utföra sitt välfärdsuppdrag. Således handlar målen ofta om åtgärder på myndighetsnivå och tar sällan (om än ibland) utgångspunkt i individen. Detta är naturligt med tanke på SKL:s roll som medlemsorganisation för just kommuner, landsting och regioner och verkar för att stötta dem i deras arbete. Agenda 2030 och de globala målen tar ofta individperspektivet som utgångspunkt.

2.2 Kopplingar mellan Agenda 2030 och SKL:s inriktningsdokument 2016-2019

Kartläggningen av hur inriktningsdokumentet förhåller sig till Agenda 2030 och de globala målen visar att:

- *16 av 17 globala mål kopplar direkt eller indirekt till SKL:s inriktningsdokument, 9 direkt och 7 indirekt.*
- *Ett mål saknar koppling (mål 14).*
- *93 av 169 delmål är relevanta för kommuner, landsting och regioner och därmed för SKL. Av dessa täcks 59 in av SKL:s inriktningsdokument.*

Mål 1- Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt

I Sverige finns det ingen officiell fattigdomsdefinition. Det kan möjligtvis förklara varför inriktningsdokumentet inte pratar om fattigdomsbegreppet som sådant. Det finns ingen tydlig och direkt koppling till mål 1 på en övergripande nivå, däremot finns det i inriktningsdokumentet indirekta kopplingar till ett delmål. Exempelvis handlar delmål 1.3 om att införa lämpliga system och åtgärder för socialt grundläggande skydd för alla, inklusive grundskydd. Målet kan kopplas

Indirekt koppling
till förbundets
inriktningsdoku-
ment 2016-2019

till kommunernas ansvar för tillhandahållandet av socialtjänst, som belyses i inriktningsdokumentet där inriktningsmål 71 lyder:

”SKL ska verka för att socialtjänstlagen och anslutande lagar ses över, med syftet att ge socialtjänsten möjlighet att ta sitt ansvar och genomföra sitt uppdrag.”

Även om agendans första mål har ett relativt tydligt globalt perspektiv där delmålen fokuserar på att bekämpa fattigdomen i framför allt utvecklingsländer, är formuleringen att avskaffa fattigdom i *alla dess former överallt* viktig att ha i åtanke. I stort omfattar Agenda 2030 en flerdimensionell fattigdom och inte bara en ekonomisk dimension. Fattigdom innebär även till exempel brist på makt, inflytande, hälsa och utbildning. SKL har ett jämlikhetsperspektiv som ska genomsyra förbundets verksamhet vilket utgår från

”alla människors lika värde och att alla medborgare ska ha lika möjligheter att utvecklas samt lika förutsättningar till god utbildning, vård och omsorg, oavsett geografisk, ekonomisk, eller social bakgrund”.

Tillsammans med SKL:s mångfalds- och jämlikhetsperspektiv samt förbundets erkännande av de mänskliga rättigheterna, kan man tolkningsvis säga att inriktningsdokumentet indirekt kopplar till mål 1, även om fattigdom inte explicit nämns.

Mål 2- Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk

Agendans andra mål är ett brett mål som i synnerhet handlar om att avskaffa hunger och garantera allas tillgång till näringsrik och säker mat. Delmålen handlar bland annat om undernäring, produktivitet och motståndskraftiga metoder inom jordbrukssektorn med möjliga anpassningar till klimatförändringar samt hållbara system för livsmedelsproduktionen. Mål 2 är indirekt kopplat till inriktningsdokumentet, men det bör betonas att målet inte uttrycks tydligt eller starkt i inriktningsdokumentet. Målet finns med i inriktningsdokumentet kopplat till kommunernas ansvar för utförandet av livsmedelskontroller. Livsmedelskontrollen är ett viktigt led i att säkerställa att konsumenter och medborgare har tillgång till säker mat och giftfritt dricksvatten. Inriktningsmål 99 uttrycker att

”SKL ska verka för att förbättra kommunernas förutsättningar att utföra en effektiv och rättssäker myndighetskontroll, så att de därigenom kan minska miljöpåverkan och säkra livsmedlen”.

Indirekt koppling
till förbundets
inriktningsdoku-
ment 2016-2019

Mål 3- Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande i alla åldrar

Det tredje målet i Agenda 2030 handlar om att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande i alla åldrar. De 13 delmålen handlar om allt från att minska mödradödligheten i världen (3.1) och utrota epidemierna av aids och malaria och bekämpa andra smittsamma sjukdomar (3.3) till att genom förebyggande insatser minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar och främja psykisk hälsa (3.4). Exempel på ett inriktningsmål som tydligt kopplar till mål 3 på en övergripande nivå är inriktningsmål 61 där

”SKL ska verka för att kommunerna, landstingen och regionerna arbetar hälsofrämjande och förebyggande för att stärka social hållbarhet och minska skillnader i hälsa”.

Hälsa- och sjukvården är ett av landstingens och regionernas största uppdrag och kommunernas äldreomsorg och kultur- och fritidsverksamheter är viktiga för att främja människors välbefinnande. SKL har en betydelsefull roll i att stärka medlemmarnas arbete inom detta område vilket också framgår av inriktningsdokumentet. De inriktningsmål som tydligast kopplar till mål 3 om hälsa och välbefinnande återfinns i inriktningsdokumentets inriktning *Välfärdens utveckling och finansiering* under rubriker som folkhälsa och social hållbarhet, barn och ungdomar, äldre, tillgänglig och säker vård samt psykisk hälsa.

Ett delmål som saknas explicit i inriktningsdokumentet men som SKL ändå arbetar mycket med inom folkhälsoarbetet är delmål 3.9 som handlar om att ”minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark”. Vinkeln att den omgivande miljön, både luft, vatten och socioekonomiska faktorer, påverkar hälsan är vad som kallas den yttre cirkeln av ”hälsans bestämningsfaktorer” och är en viktig del i det folkhälsoarbete som bedrivs av kommuner och landsting samt av SKL.⁵ I inriktningsdokumentet står att en god kvalitet på luft, mark och vatten måste säkerställas, men kopplingen till hur kemikalier, föroreningar och kontaminering påverkar hälsan och sjukdomar nämns inte *per se*.

⁵ Läs mer om ”hälsans bestämningsfaktorer” och SKL:s arbete med folkhälsa här:

<https://skl.se/halsasjukvard/folkhalsa/sklsarbetemedfolkhalsa/centralabegreppin omfolkhalsa.8857.html> (hämtad: 2017-04-18)

Mål 4- Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande.

Utbildningsmålet har direkta och tydliga kopplingar till SKL:s inriktningsdokument. SKL:s visioner och inriktningsmål överensstämmer till stor del med det globala målet, både på övergripande nivå och på delmålsnivå. SKL:s vision är att år 2020 når alla unga gymnasieexamen, en vision som stämmer väl överens med delmål 4.1 om att säkerställa att alla flickor och pojkar fullbordar avgiftsfri och likvärdig grund- och gymnasieutbildning. Vidare handlar delmålen bland annat om att öka antalet ungdomar och vuxna med relevanta färdigheter för sysselsättning och anständigt arbete (4.4) samt att avskaffa skillnader mellan könen inom utbildningsområdet och att utbildningsmiljöer ska utvecklas och vara till för alla, inklusive människor med funktionsnedsättning och barn som lever under utsatta förhållanden (4.5).

Mål 4 täcks generellt in av inriktningsdokumentets avsnitt *Från skola till arbetsliv* (s. 16). Det handlar om att likvärdigheten i skolan ska förbättras, att minska skillnader i resultat mellan könen, tillgång till extra stöd till elever med särskilda behov samt skolgångens betydelse både för individens möjlighet till ett gott arbetsliv och för samhällsutvecklingen i stort. Flera av SKL:s inriktningsmål kopplar direkt eller indirekt till mål 4 om god utbildning för alla.

Mål 5- Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

SKL:s jämställdhetsarbete som det uttrycks i inriktningsdokumentet kopplar direkt och tydligt till agendans femte mål och det finns flera direkta och indirekta kopplingar mellan flera inriktningsmål och delmål. Att SKL har ett jämställdhetsperspektiv som ska genomsyra hela förbundets verksamhet stämmer även väl överens med den centrala aspekt jämställdhetsarbetet har i Agenda 2030. Agendans politiska deklaration belyser att jämställdhet inte bara är ett mål i sig utan att förverkligad jämställdhet och egenmakt för kvinnor och flickor på ett avgörande sätt kommer att bidra till framsteg i alla mål och delmål. Vidare står att ”det är avgörande att systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i agendans genomförande.”

Exempel på ett delmål som tydligt och explicit återfinns i inriktningsdokumentet är delmål 5.5: ”Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.” På samma område lyder inriktningsmål 11:

Direkt koppling
till förbundets
inriktningsdoku-
ment 2016-2019

Direkt koppling
till förbundets
inriktningsdoku-
ment 2016-2019

”SKL ska särskilt stödja kvinnor i uppdraget som ledande politiker för att bidra till att antalet kvinnor ökar på ledande positioner.”

Under rubriken *Stärka mänskliga rättigheter* i inriktningsdokumentet finns en särskild underrubrik för jämställdhet (s. 19) som tydligt kopplar till Agenda 2030. Exempelvis anger inriktningsmål 63 att

”SKL ska verka för medlemmarna jämställdhetsintegrerar verksamheter och beslutsprocesser”.

Vidare lyfter avsnittet problematiken med våld i nära relationer och två inriktningsmål (64 och 65) handlar om att utveckla medlemmarnas kvinnofrids- och våldförebyggande arbete. Detta kopplar direkt till delmål 5.2 som just handlar om att avskaffa alla former av våld mot kvinnor. Även om inriktningsdokumentet inte pratar explicit om avskaffandet av barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt kvinnlig könsstympning (delmål 5.3), omfattas det av SKL:s inriktningsmål 64:

”SKL ska bidra till utvecklingen av kvinnofridsarbetet och till att kommunerna, landstingen och regionerna har ett ökat fokus på våldsförebyggande arbete.”

Inom ramen för SKL:s kvinnofridsarbete är hedersrelaterat våld och förtryck en viktig fråga.⁶

Det som saknas i inriktningsdokumentet men som är av relevans för kommuner, landsting, regioner och SKL är tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (delmål 5.6). Explicita kopplingar saknas till delmålet, även om SKL som förbund arbetar aktivt med frågan. Bland annat har SKL träffat en överenskommelse med staten om stöd till landstingens arbete med kvinnors hälsa och stärkt förlossningsvård.⁷

Mål 6 – Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

Mål 6 om tillgång till vatten och sanitet handlar bland annat om att säkra tillgången till ett säkert dricksvatten för alla (6.1), tillgång till god och

⁶ Sveriges Kommuner och Landsting (2013) *För kvinnofrid- mot våld i nära relationer* (SKL:s positionspaper). Tillgänglig: <https://skl.se/download/18.ae7ef1f14cfd82fec281d1c/1430383901604/SKL-positionspaper-kvinnofrid.pdf> (hämtad: 2017-04-26)

⁷ *Ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården och förstärka insatser för kvinnors hälsa- Överenskommelse mellan staten och Sveriges kommuner och Landsting 2017-2019.* Tillgänglig: <https://skl.se/download/18.4a4f7f18159aba1812fc9e6e/1485506294340/01-2017-WEBB-Overenskommelse%2Bforlossningsvarden.pdf> (hämtad: 2017-04-26)

rättvis sanitet och hygien och att ingen ska behöva utträta sina behov utomhus (6.2), mål som kanske framförallt berör utvecklingsländer.

Målet handlar dock också om att förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar och utsläpp av kemikalier och obehandlat avloppsvatten (6.3), effektivisera vattenanvändningen och säkerställa hållbara uttag och försörjning med sötvatten (6.4), skydda ekosystem (6.6) och stärka den lokala nivåns arbete med att förbättra vatten- och sanitetshantering (6.b).

Även om det svenska dricksvattnet är av god kvalitet finns det utmaningar för att i framtiden säkerställa den goda kvaliteten. Dricksvattenförsörjningen är ett kommunalt ansvar och kommuner kan även spela en roll i arbetet med att förbättra tillgången till rent vatten och sanitet utomlands genom kommunala partnerskap och internationellt utvecklingssamarbete.

Trots att vattenfrågan är en högst relevant och viktig fråga för SKL och medlemmarna, som redan arbetar aktivt med flera av delmålen, speglas inte detta i inriktningsdokumentet. I SKL:s inriktningsdokument finns det uttryckt att en ”god kvalitet på luft, mark och vatten måste säkerställas” samt inriktningsmål 94 som säger att

”SKL ska verka för att kommunernas ansvar att planera för mark, byggande och vatten tydliggörs och stärks”.

Målet är väldigt övergripande och på så sätt finns det en indirekt koppling mellan inriktningsdokumentet och mål 6 om vatten och sanitet, även om den är vag.

Mål 7 – Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

Energimålet är inte tydligt uttryckt i SKL:s inriktningsdokument, till exempel nämns varken energiproduktion eller energianvändning. Däremot täcks mål 7 delvis in av inriktningsdokumentet i avsnittet *Planera, bygg och gör samhället hållbart* (s. 25) där det står att ett ”resurseffektivt” samhälle behöver kunna byggas. I sitt sammanhang kan detta tolkas som att det handlar om energieffektivisering. Det är dock en vag och övergripande formulering.

Att minska energianvändningen i offentlig verksamhet och att öka energieffektiviseringen i byggnader och fastigheter är sådana direkta åtgärder som kommuner, landsting och regioner redan arbetar aktivt med, vilket inte avspeglas i inriktningsdokumentet.

Indirekt koppling
till förbundets
inriktningsdoku-
ment 2016-2019

Vidare finns det en indirekt koppling till delmål 7.2 som handlar om att till 2030 öka andelen förnybar energi i den globala energimixen. SKL:s inriktningsmål 104 lyder:

”SKL ska stödja kommuner, landsting och regioner att kunna uppnå målet om att kollektivtrafiken ska vara fossilbränslefritt 2030.”

Hållbarhet i relation till hållbara livsmiljöer och begränsad klimatpåverkan nämns ett flertal gånger i inriktningsdokumentet, vilket indirekt kan kopplas till mål 7. I sammanhanget kan också nämnas att inriktningsmål 104 även kopplar till mål 11 i Agenda 2030 om hållbara samhällen, där det finns ett särskilt delmål om tillhandahållandet av tillgängliga och hållbara transportmedel och kollektivtrafik. Detta exempel visar på de globala målens integrerade natur och att vissa inriktningsmål kan kopplas till flera globala mål i Agenda 2030.

Mål 8: Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktion sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla

SKL:s inriktningsdokument kopplar tydligt och direkt till agendans åttonde mål om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, både på övergripande nivå och på delmålsnivå. Tydligast och flest är kopplingarna till de delar av målet som handlar om arbetsmarknad och sysselsättning för individer. Mindre tydlig är kopplingen till ekonomisk tillväxt, även om aspekterna hänger samman. Det beror naturligtvis till stor del på SKL:s roll som arbetsgivarorganisation samt att en av inriktningarna för SKL perioden 2016-2019 är *Attraktiva arbetsgivare och attraktiva jobb*. I stort sett alla inriktningsmål under rubriken rör på ett eller annat sätt mål 8 i Agenda 2030.

Delmålen handlar i stort om full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor, män, ungdomar och personer med funktionsnedsättning (8.5), att minska antalet ungdomar som varken arbetar eller studerar (8.6), skydda arbetstagares rättigheter, inklusive arbetskraftsinvandrare, i synnerhet kvinnliga migranter, och människor i otrygga anställningar (8.8). De här täcks väl in av inriktningsdokumentet med tydliga direkta och indirekta kopplingar till ett antal inriktningsmål. Inriktningsdokumentet tar bland annat upp att SKL ska verka för nyanländas integrering i samhälle och arbetsliv, jämställda arbetsvillkor och jämställd lönepolitik, mångfald och bredd i rekryteringen till kommuner, landsting och regioner och att dessa uppfattas som attraktiva arbetsgivare.

Vidare handlar ett antal delmål om att upprätthålla ekonomisk tillväxt i enlighet med nationella förhållanden (8.1), ekonomisk produktivitet (8.2)

Direkt koppling
till förbundets
inriktningsdoku-
ment 2016-2019

och att fram till 2030 förbättra den globala resurseffektiviteten i konsumtion och produktion samt sträva efter att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring (8.4). Som nämnts ovan är kopplingarna till ekonomisk tillväxt få och inriktningsdokumentet diskuterar inte heller hållbar produktion eller konsumtion eller hållbara värdekedjor *per se*. Denna diskussion återkommer längre fram i rapporten under mål 12 som handlar om just hållbar konsumtion och produktion.

Det kan vara värt att nämna att inriktningsdokumentet tydligt belyser skolans betydelse för individens möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Många och flera inriktningsmål på området kopplar både till mål 8 och till mål 4 om en god utbildning för alla, ytterligare ett exempel på hur målen är integrerade och hur SKL:s inriktningsmål kan koppla till flera av agendans mål.

Mål 9- Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation

Agendans nionde mål täcks in av inriktningsdokumentet och det finns tydliga och direkta kopplingar mellan två delmål och ett antal av SKL:s inriktningsmål, samt ytterligare några indirekta kopplingar.

Ett delmål som täcks in av inriktningsdokumentet är delmål 9.1: ”Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.”

Infrastruktur handlar inte bara om tillgången till exempelvis transport och energi utan även om tillgång till information. Att ta vara på de möjligheter som teknikutveckling och digitala lösningar innebär för välfärdssektorn och utvecklingen av digital demokrati framgår av inriktningsdokumentet vara en stor uppgift för SKL och kommuner, landsting och regioner. SKL har två inriktningsmål som direkt kopplar till ovanstående, nämligen 106:

”SKL ska verka för en långsiktig finansiering av bredband i hela landet”

samt inriktningsmål 107:

”SKL ska verka för att Sverige bidrar till att utvecklingen av transeuropeiska nät för transporter, energi och fiber ger förbättrade förbindelser och infrastruktur.”

Direkt koppling
till förbundets
inriktningsdoku-
ment 2016-2019

I sammanhanget kan nämnas att på de håll Agenda 2030 berör digitalisering och spridning av informations- och kommunikationsteknik, görs det i relation till att överbrygga den digitala klyftan *globalt*. Generellt sett handlar det om ökad tillgång av teknik och internet i de minst utvecklade länderna. Exempelvis handlar delmål 9.c om just detta. Inriktningsdokumentet belyser i relation till utvecklingen av en digital demokrati, att det även i Sverige finns många invånare som fortfarande befinner sig i ett digitalt utanförskap (s.8). I detta avseende kopplar inriktningsdokumentet till Agenda 2030 och mål 9.

Mål 10- Minska ojämlikheten inom och mellan länder

Kopplingar till agendans tionde mål om minskad ojämlikhet påträffas på flera håll i inriktningsdokumentet och det är tydligt att jämlikhet inom välfärdssektorn är ett prioriterat område för SKL liksom för kommuner, landsting och regioner. Särskilt tydligt blir det genom SKL:s jämlikhets- och mångfaldsperspektiv som ska genomsyra förbundets verksamhet. SKL:s jämlikhetsperspektiv utgår från ”alla människors lika värde och att alla medborgare ska ha lika möjligheter att utvecklas samt lika förutsättningar till god utbildning, vård och omsorg, oavsett geografisk, ekonomisk eller social bakgrund” (s. 3). Exempelvis kopplar det tydligt till delmål 10.2: ” Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människors, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet”.

Vidare handlar delmålen bland annat om att säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av olika utfall (10.3), besluta om politik för att successivt uppnå ökad jämlikhet (10.4) och en ansvarsfull migration och migrationspolitik (10.7). I inriktningsdokumentet finns det flera inriktningsmål som direkt och indirekt kopplar till dessa delmål. Inriktningsdokumentet lyfter exempelvis att den kommunalekonomiska utjämnningen ses över med anledning av att kostnadsskillnaderna mellan kommunerna ökat, med särskild betoning på LSS-utjämnningen. Vidare lyfts att SKL ska bidra till att medlemmarna arbetar med ett integrationsperspektiv i alla politikområden och att fördelningen av landets asylsökande leder till en bättre integrering i samhälle och arbetsliv.

Direkt koppling
till förbundets
inriktningsdoku-
ment 2016-2019

Mål 11- Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Direkt koppling
till förbundets
inriktningsdoku-
ment 2016-2019

Mål 11 i Agenda 2030 skiljer sig från de övriga globala målen då målet har en territoriell dimension och direkt belyser lokala och regionala myndigheters roll i genomförandet av Agenda 2030.⁸ Målet handlar om ett hållbart samhällsbyggande i stora ordalag. Det som delmålen belyser är exempelvis tillgång till bostäder (11.1), främjande av kollektivtrafik (11.2), att minska städers negativa miljöpåverkan genom att uppmärksamma luftkvalitet och avfallshantering (11.6) samt främja kopplingar mellan städer och omkringliggande landsbygd (11.a).

SKL:s inriktningsdokument stämmer väl överens med mål 11 med flera tydliga och direkta kopplingar. Avsnittet *Planera, bygg och gör samhället hållbart* (s. 25) i inriktningsdokumentet och dess underrubriker är i princip en översättning av mål 11 i en svensk kontext.

Värt att nämna är att inriktningsmålen i detta avsnitt varierar väldigt mycket i ambition och abstraktionsnivå. Ett exempel är inriktningsmål 96 som anger att

”SKL ska verka för att kommuner, landsting och regioner kan bedriva ett sammanhållet hållbarhetsarbete som tillvaratar såväl sociala som ekologiska och ekonomiska dimensioner”.

Det är en bred och ambitiös målsättning som i sin formulering ringar in nästan hela andemeningen i Agenda 2030 om en holistisk hållbar utveckling.

Mål 12- Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Indirekt koppling
till förbundets
inriktningsdoku-
ment 2016-2019

Inriktningsdokumentet kopplar indirekt till mål 12 om hållbar konsumtion och produktion, genom ett fåtal indirekta kopplingar på delmålnivå. Som nämnt i diskussionen ovan i relation till mål 8 lyfter inte SKL:s inriktningsmål konsumtion och produktion *per se*, men indirekt genom offentliga upphandlingar och inköp. Offentlig sektor upphandlar för över 600 miljarder kronor per år motsvarande omkring en femtedel av Sveriges BNP.⁹ Upphandlingen eller offentliga inköp är ett

⁸ Global Taskforce of Local and Regional Governments For Post-2015 Development Agenda samlade alla paraplyorganisationer för lokala och regionala myndigheter under förhandlingarna som ledde fram till Agenda 2030, bland annat världsorganisationen United Cities and Local Governments. Genom hårt lobbyingsarbete från den här gruppen, lades en territoriell dimension till agendan samt att lokala och regionala myndigheter är viktiga genomförandeorganisationer för att uppnå målen. Mål 11 belyser till exempel vikten av flernivåstyre och utgår helt från platsens utmaningar och förutsättningar.

⁹ Lukkarinen, J., Morild, K. & Jönsson, J. (2015). *Siffror och fakta om offentlig upphandling – Statistik om upphandling som genomförts under 2014*. Konkurrensverket. (Konkurrensverkets rapportserie 2015: 09). Tillgänglig:

viktigt verktyg för att göra skillnad både i Sverige och i utvecklingsländer, utifrån ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Delmål 12.7 handlar om att främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder. Till viss del belyser inriktningsdokumentet denna aspekt i avsnittet *Bättre upphandling* (s. 14) där det står att

”det har stor betydelse för hur upphandlingar genomförs” och att det i upphandling ska gå att ta *”sociala och miljömässiga hänsyn”*.

Det som saknas är en uttryckt koppling att det som svenska kommuner, landsting och regioner upphandlar eller köper även påverkar klimat, miljö och arbetsvillkor för människor i andra länder.

Tre delmål saknar explicit koppling till inriktningsdokumentet, även om det är viktiga frågor för medlemmarna och för SKL som förbund, nämligen att minska matsvinnet (12.3), säkerställa en miljövänlig hantering av kemikalier (12.4) och en god avfallshantering och återvinning (12.5). Dock är de två sistnämnda frågor som SKL arbetar aktivt med.

Mål 13- Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Inriktningsdokumentet kopplar indirekt till mål 13 på en övergripande nivå. Särskilt ett inriktningsmål kopplar indirekt till den övergripande målsättningen i agendan. Inriktningsmål 93 lyder:

”SKL ska verka för en tydlig ansvarsfördelning och en fungerande samordning mellan staten, kommunerna, landstingen och regionerna för de förebyggande åtgärder som krävs med anledning av klimatförändringar.”

Vidare finns det inriktningsmål som kopplar till mål 13 eftersom åtgärderna indirekt syftar till att begränsa klimatförändringar, även om det inte uttrycks explicit. Exempelvis inriktningsmål 104 som handlar om att stödja medlemmarna att nå en kollektivtrafik fri från fossilbränslen till 2030. Även om mål 13 således finns med i inriktningsdokumentet är kopplingarna få och av indirekt karaktär.

http://www.konkurrensverket.se/globalassets/publikationer/rapporter/rapport_2015-9.pdf
(hämtad: 2017-04-09).

GAP: Mål 14- Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

Ingen koppling till förbundets inriktningsdokument 2016-2019

Mål 14 om hav och marina resurser är det enda av de 17 globala målen som inte alls berörs i inriktningsdokumentet, varken på övergripande nivå eller på delmålsnivå. Målet är dock en viktig fråga för bland annat de av förbundets medlemmar som är belägna vid kusten. Mål 14 kopplar till exempel till SKL:s arbete med både klimatanpassning och havsplanering.

Mål 15 – Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

Indirekt koppling till förbundets inriktningsdokument 2016-2019

Det finns en indirekt koppling till mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald i inriktningsdokumentet på en övergripande målnivå. Varken biologisk mångfald eller ekosystem nämns explicit i SKL:s inriktningsdokument. Man kan säga att kopplingen till mål 15 främst kommer från andra verksamhetsområden som har en positiv påverkan på ekosystemen och den biologiska mångfalden. Att en ”god kvalitet på luft, vatten och mark måste säkerställas” och att det krävs en ”ökad helhetsyn i samhällsbyggandet med mindre miljö och klimatpåverkan” är exempel på formuleringar som återfinns i inriktningsdokumentet som har bäring på agendans mål 15.

Vidare finns det två inriktningsmål som kopplar till mål 15, men deras breda och något allomfattande natur gör att kopplingen är indirekt.

Inriktningsmål 94 lyder:

SKL ska verka för att kommunernas ansvar att planera för mark, byggande och vatten tydliggörs och stärks”

samt inriktningsmål 96:

”SKL ska verka för att kommuner, landsting och regioner kan bedriva ett sammanhållet hållbarhetsarbete som tillvaratar såväl sociala som ekologiska och ekonomiska dimensioner”.

Mål 16 – Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer

Direkt koppling
till förbundets
inriktningsdoku-
ment 2016-2019

Målet täcks väl in av SKL:s inriktningsdokument och det finns flera direkta och indirekta kopplingar både på övergripande nivå och delmålsnivå. En av inriktningarna för förbundet 2016-2019 är *Demokrati och självstyre* (s.7) och det är framförallt det avsnittet och de tillhörande inriktningsmålen som kopplar till mål 16. Exempelvis finns det en tydlig och direkt koppling till delmål 16.6: "Bygga upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer" där SKL:s inriktningsmål 7 lyder:

"SKL ska verka för transparenta verksamheter i kommuner, landsting och regioner, där data om verksamheterna är öppna och tillgängliga."

Delmål 16.6 berörs även i inriktningsmål 4 som sätter fokus på dessa frågor i en internationell kontext:

"SKL ska genom ett aktivt deltagande i sina internationella samarbetsorganisationer och i internationella utvecklingsprojekt verka för att stärka lokal och regional demokrati samt mänskliga rättigheter också utanför Sverige (interpellation 3)."

Vidare finns det tydliga direkta och indirekta kopplingar mellan ett antal inriktningsmål och delmål 16.7 som handlar om att säkerställa deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer. Exempelvis lyder SKL:s inriktningsmål 6:

"SKL ska stödja medlemmarnas utveckling av medborgardialog och medskapande som en del i styrning och verksamhetsutveckling för ett demokratiskt och socialt hållbart samhälle."

I mål 16 återfinns inte begreppen demokrati och mänskliga rättigheter uttryckligen. Det är dock viktiga aspekter för hållbar utveckling och fredliga samhällen, något som tydligt framkommer av agendans politiska deklARATION. De delmål som finns under mål 16 är även starkt förknippade med själva definitionerna av demokrati och mänskliga rättigheter. Därför kopplar de inriktningsmål och delar av inriktningsdokumentet som uttryckligen handlar om främjandet av de mänskliga rättigheterna till både mål 16 och till andemeningen i Agenda 2030.

Delmål 16.5 om att väsentligt minska alla former av korruption och mutor saknar koppling till inriktningsdokumentet. SKL arbetar dock

aktivt med sakfrågan och stödjer förbundets medlemmar i deras arbete mot mutor och korruption i kommuner, landsting och regioner.¹⁰

Mål 17 – Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling

Mål 17 i Agenda 2030 skiljer sig något från övriga mål och handlar om själva genomförandet av agendan. För genomförandet av agendan krävs ett globalt engagemang från många olika aktörer. Mål 17 och de 19 delmålen handlar till stor del om att bistå utvecklingsländerna i form av ekonomiska resurser, kapacitetsuppbyggnad, ökat kunskapsutbyte och tillgång till miljövänlig teknik. Delmålen handlar också om rättvis handel, systemfrågor och partnerskap mellan flera parter.

SKL:s inriktningsdokument kopplar direkt till mål 17 och ett antal delmål särskilt genom inriktningsmål 4 som uttrycker att

”SKL ska genom ett aktivt deltagande i sina internationella samarbetsorganisationer och i internationella utvecklingsprojekt verka för att stärka lokal och regional demokrati samt mänskliga rättigheter också utanför Sverige”.

Det finns också direkta kopplingar till delmål 17.1 som handlar om att främja offentliga och offentlig-privata partnerskap och partnerskap inom civilsamhället.

¹⁰ Läs mer om SKL:s arbete mot mutor och korruption:
<https://skl.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/fuskoegentligheterkorruptioninternkontroll/motverkakorruption.1314.html> (hämtad: 2017-04-08)

3. Slutsatser

Resultatet visar att SKL:s inriktningsdokument i stor utsträckning överensstämmer med Agenda 2030 för hållbar utveckling genom direkta eller indirekta kopplingar till 16 av de 17 globala målen.

Överrensstämmelsen består inte bara i kopplingar till de globala målen utan även genom att SKL:s inriktningsdokument genom visioner, bakgrundstexter och perspektiv i stora drag speglar själva andemeningen i Agenda 2030.

3.1 Tydliga kopplingar till de mål som berör SKL:s tre inriktningar

Kartläggningen visar att det finns ett antal mål i Agenda 2030 som berörs mer i inriktningsdokumentet än andra och där det finns en god överensstämmelse mellan SKL:s verksamhet och Agenda 2030 genom flera direkta kopplingar. De globala mål som har god täckning i inriktningsdokumentet är främst mål 3 om hälsa och välbefinnande, mål 5 om jämställdhet, mål 4 om god utbildning för alla, mål 8 om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, mål 11 om hållbara städer och samhällen och mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen. Resultatet är inte helt oväntat med tanke på förbundets tre inriktningar för perioden 2016-2019: *Demokrati och självstyre* (främst mål 16 och mål 5), *Välfärdens utveckling och finansiering* (flera mål men särskilt mål 3, mål 4, mål 10 och mål 11) och *Attraktiva arbetsgivare och attraktiva jobb* (mål 8 och mål 5).

3.2 Indirekta kopplingar till miljö, klimat och ekosystem

Samtidigt visar kartläggningen det finns ett antal av agendans globala mål som inte har en lika stark eller tydlig förankring i inriktningsdokumentet. Generellt sett är det främst kopplingar till de globala mål som tydligt handlar om miljön och klimatet som är mindre utvecklade i inriktningsdokumentet. Mål 14 om hav och marina resurser berörs inte alls och kopplingarna till mål 12 om hållbar konsumtion och produktion, mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna och mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald, är av mer övergripande och indirekt karaktär. Förklaringen till att kopplingarna på miljö-, energi-, och klimatsidan bedöms som indirekta är att de av SKL:s inriktningsmål som handlar om att minska miljö- klimatpåverkan är relativt breda och allomfattande. Detta kan jämföras med karaktären på inriktningsmål inom andra sakområden, exempelvis inom vård och skola, som är mer specifika, detaljerade och riktade. Intressant att nämna här är att de delar av inriktningsdokumentet och inriktningsmål som kopplar till de globala

målen inom miljö- och klimatområdet främst påträffas i relation till avsnittet om ett hållbart samhällsbyggande *Planera, bygg och gör samhället hållbart* (s. 25 i inriktningsdokumentet). Således är det trots att det finns få kopplingar till ovanstående mål i inriktningsdokumentet tydligt att en god miljö är en viktig beståndsdel i det holistiska hållbarhetsarbete SKL ska verka för.

3.3 Perspektiven: jämlikhet, jämställdhet och mångfald

Förbundets perspektiv som ska genomsyra SKL:s verksamhet harmonierar väl med Agenda 2030. Agendan betonar att jämställdhet och flickors och kvinnors egenmakt är avgörande för att nå framsteg inom samtliga mål. Vidare belyser deklARATIONEN vikten av att systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i agendans genomförande. Likaså förutser agendan en värld där jämlikhet och icke-diskriminering, samt respekten för etnicitet och kulturell mångfald är självklarheter. SKL:s perspektiv jämlikhet, jämställdhet och mångfald kopplar således både till deklARATIONEN och till mål 5 om att uppnå jämställdhet, mål 10 om att minska ojämlikheter och mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen.

Agenda 2030 och SKL:s inriktning 2016-2019 Agenda 2030 och SKL:s inriktning 2016-2019

En kartläggning av kopplingar mellan inriktningen 2016-2019 och Agenda 2030 för hållbar utveckling

Upplysningar om innehållet
Matilda, Lindberg, matilda.lindberg@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2017